

FORSKNING:

Forskning i Williams Café

Et forskerhold har i juli indledt et samarbejde med Frelsens Hær i Nuuk, Grønland i kampen mod tuberkulose. Samtidig hjalp forskerne til som frivillige i korpset.

*Af Steven Arnfjord (Sociolog, ph.d.),
Postdoc ved inst. for sygepleje og
sundhedsvidenskab på Grønlands
Universitet Ilisimatusarfik*

I Nuuk er vi i opstartsfasen af et projekt, som skal sætte fokus på at bekæmpe tuberkulose (TB) blandt mennesker i socialt udsatte livssituationer. I den forbindelse spurgte vi Frelsens Hær om hjælp.

Vi spurgte først de ansatte i Frelsens Hær, om de ville stille op til en samtale om deres kendskab til området: "Social udsathed i Nuuk" - og derefter, om vi måtte hjælpe til i juli måned og samtidig gennemføre et feltarbejde.

Frelsens Hær leverer et enestående bidrag til det sociale område i Nuuk i kraft af især den rummelighed, der udvises af de ansatte. Det offentlige velfærdssystem i Grønland er ikke altid parat til at tage imod borgere, som nogle gange er berusede og frustrerede.

I Frelsens Hærs varmestue, som bliver kaldt Williams Café, har vi blandt andet observeret, at der var plads til gæster, der var berusede og måtte sove rusen ud på stuesofaen. Vi så medarbejdere omfavne utrøstelige borgere, som ikke havde brug for formanende ord eller handlingsforslag, men bare en skulder at læne sig op ad.

Der var rum til menneskeligt

Forskningsarbejdet i Williamscafeen, har til forveksling lignet en cafearbejders daglige gøremål med at sørge for kaffe, sørge for sukker og snakke med folk, hvis de havde lyst, skriver sociolog Steven Arnfjord.

nærvær, ja selv forskere med fokus på tuberkulose og social udsathed kunne der blive plads til.

Projektets baggrund

Tuberkulose (TB) har været en kendt sygdom i Grønland langt tilbage i historien, hvor bekæmpelsen af sygdommen indgår i beretningen om opbygningen af landets moderne sundhedsvæsen.

Den socialvidenskabelige side

af TB handler om, at det er den socialt udsatte del af en befolkning, som typisk er mest smittet, og som har sværest ved at følge den behandling, der skal til for at blive rask igen.

I Grønland er der formuleret en National TB-strategi. En del af strategien omhandler forskning, som skal studere bekæmpelsen af TB ved hjælp af dagligdagsobservationer og gennem menneskers egne oplevelser.

Det kan være ved at interviewe pårørende eller folk, der selv har haft tuberkulose. Internationale studier har længe haft fokus på TB og social udsathed, som for eksempel kan betyde, at den TB-smittede også er hjemløs.

Hjemløshed er stadig en relativ ny tendens i Grønland. Tendensen er opstået som følge af samfundsforandringer, nedlæggelse af arbejdspladser i nogle byer, samt manglende tilbud til mennesker i socialt udsatte livssituationer.

Forekomsten af TB er høj i Grønland. Tallet svinger et godt stykke over 80 smittede i gennemsnit siden 2010, hvilket er meget i et land med 56.000 indbyggere. Derfor er det vigtigt med viden om, hvordan man får situationen under kontrol.

Den viden kan blandt andet opnås ved bedre at forstå hverdagen for mennesker i socialt udsatte livssituationer. Mennesker, som besøger Frelsens Hær i huset på H.J. Rinksvej i Nuuk.

FAKTA

En stor tak skal lyde til løjtnant Martin Jensen for hans åbenhed og evige overbærenhed med vore til tider sikkert ganske naive spørgsmål - tak, Martin.

Projektet, som kører frem til 2017, er et samarbejde mellem sundhedsvæsenet ved Medicinsk Afdeling på Dronning Ingrid's Hospital (ledende oversygeplejerske Anne Birgitte Jensen og landsdækkende TB-sygeplejerske Rikke Rask Bruun de Neergaard) i Nuuk og Institut for Sygepleje og Sundhedsvidenskab på Ilisimatusarfik (professor Lise Hounsgaard og postdoc Steven Arnfjord).

Forskning og cafearbejde

I første omgang handlede selve feltarbejdet ikke om at holde øje med TB, men om at få en faglig fornemmelse for gæsterne i varimestuens forhold til sundhedsvæsenet.

Egentlig er man som forsker ikke specielt synlig i dette virke. Vi render ikke rundt med notesblokke og noterer alting ned. Vi stikker heller ikke en diktafon i snuden på folk med kravet om en kommentar ved første lejlighed, der byder sig.

Forskningsarbejdet i Williams café, har til forveksling lignet en cafearbejders daglige gøremål med at sørge for kaffe, sørge for sukker og snakke med folk, hvis de havde lyst om alt og intet på den solfulde terrasse med udsigt til Nuuks smukke kolonihavn.

Dagen startede typisk en time, før Williams Café åbnede. Man møder ind, hilser på de besøgende, der er tilstede og går i køkkenet og hjælper til med at lave kaffe og the og gør klar til servering af middagsmad.

Tiden går som regel stærkt, for der er rigeligt at lave. Feltarbejdet handlede meget om at møde og om at blive mødt person til person.

En værende indsats

Hvis man anskuer arbejdet i et Frelsens Hærs initiativ lidt udefra, så er der ikke nødvendigvis tale om en tydelig målrettet indsats, som man forstår det i en socialfaglig sammenhæng med handleplaner og aktiverende indsatser.

Det er en værende indsats, hvor mennesket mødes på et eksistentialistisk plan. I mødet opstår tilliden til, at her er en person, som man kan betro sig til.

På steder som i Williams café kan man hente støtte, hvis for eksempel kontakten til et stort system som sundhedsvæsenet

virker forvirrende. En af medarbejderne fortæller:

- Gæsterne her i huset er meget autoritetstro. Det er virkelig en ulempe. Fordi de tager det, sundhedsvæsenet fortæller dem for gode varer. Hvis de bliver afvist, så forstår de meget sjældent hvorfor.

- De forstår ikke altid den information, de får. De kan i hvert fald ikke genfortælle den. De kan ikke gengive det, som er blevet sagt til dem. Afvisningen ligger måske mere i, at de går fra sygehuset og ikke har forstået, hvorfor eller hvad der er sket. Der er et eller andet med kommunikationen, som ikke er godt nok.

Der var rum til menneskeligt nærvær, ja, selv forskere med fokus på tuberkulose og social udsathed kunne der blive plads til.

Som udgangspunkt kan man pege på flere niveauer i ovenstående citat. Der eksisterer muligvis en problematik, når borgeren møder et stort system som sundhedsvæsenet. Medarbejderen taler om, at kommunikationen kunne være et problem. En af gæsterne fortæller også:

- Jeg gik til lægen med min arm, fordi jeg havde ondt og ikke kunne bevæge skulderen. Lægen kiggede på den nogle gange og sagde, at den nok skulle opereres, men at jeg nok ikke kunne blive indstillet til operation, fordi jeg ikke havde en fast adresse, og at en operation vil kræve noget genoptræning.

Gæsten i genfortællingen ovenfor har fået det indtryk, at sundhedsvæsenet ikke kunne hjælpe ham, fordi man skulle kunne udskrive ham til en fast

Kontakten til forskerholdet har i juli gået via løjtnant Martin Mader Jensen, der det seneste år har gjort tjeneste som ass. korpssleder i korpset i den grønlandske hovedstad. Fra august har han imidlertid optaget en ny ordre i Aalborg.

adresse efter hans operation, ellers ville det ikke lykkedes med genoptræningen.

Vi ved endnu ikke, om fortællingen stemmer overens med sundhedsvæsnets opfattelse. Men gæstens oplevelse er reel for ham og udgør dagligt et problem, da hans arm forsat gør ondt.

Nye videnshorisonter

I Frelsens Hær blev der også etableret forskellige netværk mellem gæsterne og forskellige organisationer som Røde Kors og en støtteforening for hjemløse NoINI.

Der var skabt et slags hjemligt miljø, hvor man socialiserede og snakkede om dronningens kommende besøg i slutningen af juli. Det var en hjemlighed for mennesker uden et privat hjem.

Vi så og hørte ikke meget til TB i første omgang. Det var også forventeligt, og det egentlige formål med dette feltarbejde, det

man kan kalde det vigtigste ved at lave socialvidenskabeligt feltarbejde, var, at der blev opnået et kendskab til området og åbnet for nye spørgsmål som for eksempel, hvordan kommunikationen kan styrkes mellem de offentlige systemer i Grønland.

Der blev skabt det, man kan kalde for nye videnshorisonter. Det vil sige at, hvis man forestiller sig, at man sejler mod en problemstilling, man søger at løse, så vil nye spørgsmål opstå.

Eksempelvis hvordan vi, med TB-bekæmpelsen i baghovedet, kan få skabt en vedvarende indsats hvor folk, som besøger Frelsens Hær, kommer videre med en for dem positiv og måske sundere livsførelse.

En interessant udfordring i projektet bliver at tage hånd om dette, forhåbentlig i et forsat samarbejde med gæsterne og Frelsens Hær i Grønland.

I Frelsens Hær serveres både fast føde og menneskelig omsorg.